

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaams Regeerakkoord

2024-2029

Samen werken aan een
warm en welvarend Vlaanderen

30 september 2024

positioneren Vitalink daarbij als dé raadpleegbare gezondheidskluis voor Vlaanderen en de Vlaming. Vitalink kan altijd rechtstreeks connecteren met de caresets en de software van de terreinactoren. De applicaties van de federale overheid kunnen er op aansluiten en zorgen er zo voor dat de burger minder gezondheidsapplicaties nodig heeft. We zetten in op de verdere ontwikkeling en uitrol van Alivia, het digitale zorg- en ondersteuningsplan over de eerstelijnszones in Vlaanderen.

Op het vlak van dataontsluiting is er vandaag een grote afhankelijkheid van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid en andere federale databronnen. We zorgen ervoor dat federale instellingen hun data aanvullen met regionale informatie en dat ze hun datastructuren aanpassen en sneller beschikbaar stellen aan de deelstaten. De deelstaten bepalen daarbij welke data toegankelijk zijn voor wie. We vragen aan de federale overheid om de geaggregeerde en gepseudonimiseerde data van de ziekenfondsen te delen met Vlaanderen voor wetenschappelijk en beleidsmatig onderzoek.

We gaan in gesprek met de federale overheid om in het Globaal Medisch Dossier een Care Set geestelijke gezondheidszorg te ontwikkelen. Het gedeeld elektronisch patiëntendossier mét medicatieschema wordt deze regeerperiode uitgerold.

We bouwen **gegevensdeling** verder uit zodat naadloze en veilige uitwisseling van gegevens de basis vormt van gecoördineerde en geïntegreerde zorg en ondersteuning waardoor burgers, professionals, organisaties en belanghebbenden effectief en efficiënt kunnen samenwerken.

We gebruiken artificiële intelligentie (AI) als een hulpmiddel in de gezondheidszorg. Het kan echter nooit een vervanging zijn voor de noodzakelijke menselijke toets in de zorg en de verantwoordelijkheid van de zorgverstrekker. We maken werk van een kader voor AI-ontwikkelingen in de gezondheidszorg, waarbij er ruimte is voor experimenten en innovatie, waarbij de zorgkwaliteit en het medisch geheim ook worden beschermd. We onderzoeken hoe we de organisaties en actoren beter kunnen beschermen, voorbereiden op en ondersteunen bij risico's of crisissituaties met betrekking tot cybersecurity.

11 ONDERWIJS

11.1 Visie

Onze leerlingen en leerkrachten staan centraal in het Vlaams onderwijs. We streven ernaar om van onze Vlaamse scholen ware kansmachines te maken voor onze jeugd. Daarom leggen we de lat hoog. Ons onderwijs hoort thuis in de Europese top. We zetten in op excellentie. We stellen hoge verwachtingen en bieden ondersteuning om die lat te halen. Hoe meer jonge Vlamingen we kunnen laten genieten van hoogstaand onderwijs, hoe beter onze toekomstige welvaart gegarandeerd is.

Toch beseffen we dat niet elke leerling dezelfde weg bewandelt. Voor diegenen die moeilijk aansluiting vinden bij het schoolsysteem, bieden we extra ondersteuning om hen over de lat te helpen. We willen dat scholen veilige havens zijn, waar jongeren zich goed voelen en beter leren.

Daarnaast geven we onze schoolbesturen, directies en leerkrachten het vertrouwen dat ze verdienen, binnen het kader van de vrijheid van onderwijs. We ondersteunen hen maximaal en verminderen de planlast samen met de verschillende onderwijsactoren, zodat ze zich kunnen concentreren op wat echt telt: lesgeven. We vragen respect voor onze leraars en ondersteunen hun gezag. We luisteren naar de zorgen uit de sector en nemen concrete maatregelen om het beroep van leraar aantrekkelijker te maken. Zo zorgen we ervoor dat meer Vlamingen kiezen voor een carrière in het onderwijs én dat ze er ook graag blijven.

School maken is een opdracht van de hele samenleving. Overheid, onderwijsspelers en ouders moeten daarbij hun verantwoordelijkheid opnemen.

We blijven het belang van het Nederlands in ons onderwijs benadrukken. Voor leerlingen en hun ouders is een goede kennis van het Nederlands essentieel om zich snel thuis te voelen in ons onderwijs en onze samenleving. We willen dat iedereen de kans krijgt om volledig deel te nemen aan ons onderwijs en zo een mooie toekomst op te bouwen.

11.2 Nederlands!

- **Nederlands** is de taal die leren mogelijk maakt, kansen geeft en ons allemaal verbindt. Als leerlingen genoeg Nederlands kennen, kunnen leraren zich meer focussen op hun kerntaak én pikken leerlingen meer op van de lessen. We zetten daarom in woord en daad in op Nederlands in het basisonderwijs.
 - Het niveau van het Nederlands moet omhoog bij alle leerlingen. Dat is onmisbaar voor gelijke en eerlijke kansen van kinderen en jongeren. Daarom **ondersteunen we scholen inhoudelijk én financieel bij een sterk taalbeleid Nederlands voor alle leerlingen.**
 - Alle kinderen leggen bij het begin van de 3de kleuterklas een geactualiseerde **koalatest** af. Kinderen met een taalachterstand Nederlands kunnen daarna bijna een volledig schooljaar worden ondersteund en bijgewerkt.
 - Ook leerlingen die later instromen in ons onderwijs leggen **een taaltest** af, waarna ze als dat nodig is een taalintegratietraject volgen tot en met het apart en tijdelijk bijwerken in een taalbadklas zoals in het kader van OKAN. Intensieve taalintegratietrajecten Nederlands en zomerscholen worden structureel ondersteund.
 - **Elke leraar is een leraar Nederlands:** bij elke evaluatie (toets, taak) kan de gebruikte taal geëvalueerd én beoordeeld worden.
 - We zetten het Leesoffensief verder.
- Nederlands is de omgangstaal op school, zowel binnen als buiten de klas.
 - Zo brengen we kinderen samen en geven we iedereen extra oefenkansen. Nederlands is zoals elke andere taal ter wereld: je leert het beter, sneller en met meer plezier door het vaker en op meer plaatsen te spreken en te horen.

- We versterken het **engagement van de ouders** ten aanzien van het Nederlands. Ook buiten de schooluren moeten kinderen voldoende in contact komen met het Nederlands.
- Er zijn ouders die (nog) geen (goed) Nederlands spreken. Maar ouders hebben Nederlands wel zelf nodig om te kunnen communiceren met de school en om het onderwijsproces van hun kinderen op te volgen. Ouders die hun kinderen inschrijven in het Nederlandstalig onderwijs, leveren van minstens een van hen een bewijs van kennis van het Nederlands of engageren zich om zelf ook Nederlands te leren en leveren daarvan het deelnamebewijs binnen een vooraf bepaalde termijn. We maken van scholen een taalmotor. Wie binnen het jaar geen deelnamebewijs kan voorleggen, verliest de schoolbonus(sen) voor alle schoolgaande kinderen tot wanneer een deelnamebewijs kan worden voorgelegd.
- We geven anderstalige nieuwkomers in Vlaanderen alle kansen om onze taal goed te leren. De centra voor volwassenenonderwijs en basiseducatie zetten prioritair in op cursussen Nederlands, zeker voor ouders met schoolgaande kinderen. We trekken het **taalniveau voor nieuwkomers** die de taal cursus NT2 volgen, op naar B1-mondeling en gaan ook daar voor een stevige basiskennis van het Nederlands om volop mee te draaien in onze maatschappij. De **NT2-test** om het inburgeringsattest te behalen, gebeurt voor 80% aan de hand van toetsvragen uit een gestandaardiseerde databank.
- Via een structurele samenwerking tussen het basis- en secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs stemmen we de taalintegratietrajecten voor leerlingen en ouders beter op elkaar af. Zowel bij ouders als bij kinderen werkt zo'n aanpak drempelverlagend en groeit de betrokkenheid bij de taalintegratietrajecten.
- Mensen die naar Vlaanderen willen komen, zullen nog voor hun afreis **vanuit hun thuisland lessen maatschappelijke oriëntatie en NT2-lessen** kunnen volgen via afstandsonderwijs. Zo krijgen ze voorsprong en de kans om sneller in te burgeren.

11.3 Sterke leraren in elke klas

- Voor sterke leraren hebben we **sterke lerarenopleidingen** nodig. We versterken de kwaliteit van de lerarenopleiding:
- De ondertekenaars van de **engagementsverklaring lerarenopleiding** rapporteren op jaarlijkse basis aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van de aangegeven engagementen.
- We zorgen ervoor dat iedereen met de ambitie om les te geven een kwalitatieve en sterke opleiding kan volgen. We zetten in op een versterkte samenwerking tussen hogescholen en universiteiten.
- De aantrekkelijkheid van de job als leraar willen we verder verhogen door de **maatschappelijke status van het beroep verder op te waarderen**. We zetten versterkt in op de oriënterende starttoets en de verplichte remediëring. Studenten moeten binnen 1 jaar slagen voor de volledige starttoets.

- Elke leraar is een taalbewuste leraar. We voegen daarom een **opleidingsonderdeel ‘Nederlands’** toe in het eerste jaar, met strikte volgtijdelijkheidsvoorwaarden. Zo verhogen we het niveau van ons onderwijs, zowel op het gebied van taal als daarbuiten.
- We versterken en actualiseren het curriculum van de lerarenopleidingen met focus op vakinhoud, vakdidactiek en klasmanagement. Daarvoor worden meer ambitieuze en concrete domeinspecifieke leerresultaten **(DLR’s) in overleg met de hoger onderwijsverstrekkers opgesteld. Voor elke lerarenopleiding komt er boven op de instellingsreview een opleidings specifieke externe kwaliteitscontrole.**
- Om de praktijkschok bij startende leraren op te vangen, zijn **stage en aanvangsbegeleiding** cruciaal. Stages in de klas vormen een essentieel onderdeel van de lerarenopleiding. Het is daarom belangrijk dat studenten in zo veel mogelijk verschillende klascontexten ervaring opdoen. Lesgeven moet je immers leren. Onder het motto ‘iedereen oefenschool’, bevorderen we structurele en duurzame partnerschappen tussen lerarenopleidingen en onderwijsinstellingen.
- We zorgen ervoor dat startende leraren in het startjaar van tewerkstelling 80% van de opdracht presteren in het kader van les- en andere opdrachten en 20% besteden in het kader van de aanvangsbegeleiding. We onderzoeken ook andere maatregelen die de werkzekerheid bevorderen.
- Voor **zij-instromers** worden er extra inspanningen gedaan om haalbare, aantrekkelijke en aangepaste trajecten te voorzien inzake inhoud en organisatie. Daarbij bieden we een EHBO-pakket (Eerste Hulp Bij Onderwijs) met praktische richtlijnen inzake onder andere klasmanagement en didactiek aan. Daarnaast leiden we zij-instromers actief toe naar de lerarenopleidingen en zetten we versterkt in op LIO-trajecten en aanvangsbegeleiding.
- We zetten in op de verdere actualisering van de **onderwijsorganisatie** en het **personeelsstatuut**. We versterken zowel beginnende als ervaren leraren, schooldirecties en schoolbesturen:
- We gaan in sociaal overleg om de vaste benoeming te verfijnen om maximaal beginnende leraren in het onderwijs te houden en te verhinderen dat de huidige regeling remmend werkt voor ervaren leraren in de flexibiliteit van hun loopbaan. Daarbij vertrekken we vanuit het principe dat alle leraren maximaal worden ondersteund en dienstanciënniteit opbouwen in elke school waar ze werken. Er wordt niet langer onderscheid gemaakt tussen de verschillende scholengemeenschappen, koepels en netten. Vastbenoemde leraren zullen hun benoeming én dienstanciënniteit makkelijker kunnen meenemen naar een school van een ander net. Daarnaast vereenvoudigen we de ontslagregeling. De opzegtermijn in geval van vrijwillig ontslag wordt opgetrokken a rato van het aantal jaren dienstanciënniteit.
- Scholen en schoolbesturen staan centraal in het waarborgen van de onderwijskwaliteit. We verwachten van schoolbesturen dat ze over een open en transparante boekhouding beschikken waarin duidelijk is hoeveel van de ontvangen omkaderings- en werkingsmiddelen ingezet worden in de school en bovenschools. Zodra scholen een gelijkvormige open en transparante boekhouding hebben, ontkleuren we de middelen die we toekennen aan scholen en voeren in het basis- en secundair onderwijs twee open end-omkaderingsbudgetten (1 voor primaire processen in de klas, 1 voor

secundaire processen) in. Daarnaast voorzien we 1 budget aan werkingsmiddelen. De budgetten voor professionalisering en ondersteuning worden gegenereerd door de scholen en toegekend aan de schoolbesturen, die autonoom transparante keuzes maken inzake de besteding en de externe begeleiding. Voor de lesuren blijven we een koppeling aan vakbekwaamheid behouden, maar gaan we na of een eenvoudiger systeem kan worden uitgewerkt. We valoriseren alle taken van leerkrachten, onder andere door de primaire en de secundaire processen te definiëren.

- We vereenvoudigen de omkadering.
- We geven **meer financiële flexibiliteit** aan scholen, door toe te laten dat in geval van een lerarentekort tot 40% van de niet ingevulde middelen uit het budget omkadering primair proces omgezet kunnen worden in omkadering secundair proces.
- De grote verscheidenheid aan verlofstelsels in het onderwijs en het opnemen van het ene verlof na het andere zorgen voor problemen inzake organiseerbaarheid en vervangingen, onzekerheid voor beginnende leraren en voor extra werkdruk bij collega's die wel aan het werk zijn. Daarom gaan we na of we het aantal **verlofstelsels** kunnen reduceren. Het aantal **detacheringen** vanuit onderwijs wordt gereduceerd. Na 5 jaar moet het personeelslid kiezen om in onderwijs te blijven of niet zodat andere personeelsleden sneller werkzekerheid krijgen.
- We gaan na hoe professionalisering structureel verankerd kan worden in de loopbaan van de leraar, bijvoorbeeld door de toekenning van anciënniteit te koppelen aan bewezen professionalisering. Professionalisering maakt immers deel uit van het leraarschap, maar willen we niet ten koste van de lestijd van leerlingen laten gaan. Minstens in het secundair onderwijs kunnen vormingsmomenten er niet toe leiden dat de leerlingen op die momenten geen les krijgen. In het basisonderwijs worden de collectieve vormingsmomenten beperkt tot 3 halve dagen, waarbij wordt voorzien in een pedagogisch alternatief voor de leerlingen.
- We voorzien een **kwaliteitskader voor effectieve professionalisering** en zetten in op een helder overzicht van het professionaliseringsaanbod voor leraren. Afstemming, samenwerking en *evidence-informed* werken staan centraal in dit kader.
- De middelen die voorzien zijn voor de leraar-specialist en die niet worden benut, kunnen worden ingezet voor professionalisering en/of een moderner personeelsbeleid, zoals voor een blijfbonus die wordt toegekend aan leraren vanaf een bepaalde anciënniteit.
- We continueren de maatregelen die in de strijd tegen het lerarentekort de afgelopen jaren zijn genomen. Zo zullen onder andere zij-instromers ook na 2025 tot 15 jaar anciënniteit kunnen meenemen.
- Voor zij-instromers maken we het aantrekkelijker om de stap naar onderwijs te zetten. We rekenen af met **drempels** zoals de laattijdige berekening van het loon van zij-instromers. We voorzien gepaste **opleidingen op maat** voor zij-instromers. We ambiëren een afsprakenkader inzake vrijstellingenbeleid en de erkenning van eerder verworven competenties (EVC) en eerder verworven kwalificaties (EVK).

- Het kernprofiel van de directeur wordt het uitgangspunt voor iedereen met een leidende functie in het onderwijs.
- We tonen waardering voor onze leraren en ons voltallige onderwijspersoneel en kiezen principieel hun kant. Er komt een **nultolerantie tegen geweld** en bedreigingen aan leraren en het voltallige onderwijspersoneel. De Vlaamse overheid stelt zich per definitie burgerlijke partij in geval van werkonbekwaamheid.
- We stimuleren **samenwerking – ook over de netten heen** - waarbij de krachten gebundeld worden en de middelen efficiënter worden ingezet.
- We stimuleren **een degelijk hr-beleid in het onderwijs**, waarbij er aandacht is voor alle fases in een onderwijscarrière van aanvang tot het einde van de loopbaan. De Onderwijsinspectie neemt het hr-beleid mee in al haar doorlichtingen.
- Om scholen slagkrachtiger te maken, maar ook om de planlast te drukken én om de onderwijskwaliteit te versterken, stimuleren we de **professionalisering van schoolbesturen**.
- Van schooldirecteurs verwachten we steeds meer managementvaardigheden. Een pedagogisch bekwaamheidsbewijs voor alle directies is vanaf bepaalde schoolgrootte niet noodzakelijk – vermits velen nooit voor de klas komen te staan – en dus ook niet langer vereist. Wel moet er in een directieteam, in functie van de evaluatie van leraren en ander pedagogisch personeel, minstens 1 iemand zijn met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs. Ter competentieversterking en wat meer uniformiteit komt er – cf. de engagementsverklaring lerarenopleiding – evenwel een uniforme **Vlaanderenbrede basisopleiding voor directeurs**, geschikt om ook als werkstudent te volgen. Zo willen we op een kwaliteitsvolle manier ook **externe profielen aantrekken**.
- Scholen zijn zich vaak nog te weinig bewust van alle mogelijkheden die vandaag bestaan om iemand te werk te stellen. Er komt een **ondersteunend aanspreekpunt of hr-team** bij AGODI dat scholen wegwijs maakt in personeelsregelgeving, zodat elke drempel om een gemotiveerd personeelslid aan te stellen zou verdwijnen.
- We verbreden de bestaande nieuwsbrief SchoolDirect tot een **rechtstreeks communicatiekanaal vanuit de Vlaamse overheid naar alle onderwijspersoneel**. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen het onafhankelijke kenniscentrum Leerpunt en Klasse wordt deze laatste meer dan ooit het medium dat leraren ondersteunt met bruikbare informatie gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.

11.4 Scholen versterken

- Scholen en schoolbesturen staan centraal in het waarborgen van de onderwijskwaliteit. We verwachten van schoolbesturen dat ze over een open en transparante boekhouding beschikken waarin duidelijk is hoeveel van de ontvangen omkaderings- en werkingsmiddelen ingezet worden in de school en bovenschools. Zodra scholen een gelijkvormige open en transparante boekhouding hebben, ontkleuren we de middelen die we toekennen aan scholen en voeren in het basis- en secundair onderwijs 2 open end-omkaderingsbudgetten (1 voor primaire processen in de klas, 1 voor secundaire

processen) in. Daarnaast voorzien we 1 budget aan werkmiddelen. De budgetten voor professionalisering en ondersteuning worden gegenereerd door de scholen en toegekend aan de schoolbesturen, die autonoom transparante keuzes maken inzake de besteding en de externe begeleiding.

- Middelen – zowel financieel als personeel – moeten terechtkomen **op de klasvloer** bij leerlingen en leraren.
- De administratieve **realiteit** moet de feitelijke toestand weerspiegelen. We starten een transitie waarbij we de administratieve entiteit ‘school’ laten aansluiten bij de pedagogische realiteit. We tekenen een financieringssysteem uit waarbij schoolbesturen er geen belang bij hebben om zich in kleinere entiteiten op te splitsen.
- Om de onderwijskwaliteit te versterken, de planlast te verlagen en de autonomie van leraren en schoolteams te stimuleren, ondersteunen we de opmaak van leerplannen van onderuit. Die leerplannen zijn ambitieuzer dan de minimumdoelen. We bepalen de rollen helder. De leerplannen worden goedgekeurd door het schoolbestuur. De ontwikkelaars van een leerplan kunnen dat desgewenst voor advies voorleggen aan het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen. De onderwijsinspectie controleert voortaan in elke school alleen nog in welke mate minimumdoelen en maximale leerwinst bereikt worden.
- In samenspraak met de **Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen** evalueren we de systematiek van curriculumdossiers en beroepskwalificaties met het oog op een vereenvoudiging.
- De huidige invulling van de onderwijsvrijheid betekent te vaak dat studierichtingen in een regio meermaals worden ingericht voor telkens een te kleine groep leerlingen. We geven gefaseerd een nieuwe invulling en rationaliseren door de **keuzevrijheid per onderwijszone te waarborgen tot op het hogere niveau van de onderwijsvorm, de finaliteit en het studiedomein** en niet langer tot op het niveau van de studierichting. Bij het beoordelen van de vrije keuze wordt het onderscheid gemaakt tussen de scholen van het officieel onderwijs enerzijds en het vrij onderwijs anderzijds. De minimpakketten worden in die oefening meegenomen. We screenen op het niveau van de onderwijszones het aanbod op overlap en kijken waar er eventueel kan worden bijgestuurd. In 2025-2026 wordt de matrix secundair onderwijs gescreend.
- Het opsplitsen van leerlingen in het officieel onderwijs per levensbeschouwing is organisatorisch moeilijk. We maken daarom voor het officieel onderwijs de omslag naar een model waarin we twee uur interlevensbeschouwelijke dialoog voorzien in het basis en secundair onderwijs binnen de lessentabel.
- Aan de 6 **erkenningscriteria** voor voorlopige erkenning van een nieuwe school worden extra criteria toegevoegd, minstens inzake de vereisten ten aanzien van de bestuurders en herkomst van financieringsstromen.

- Planlast is een veelkoppig monster en de last zit vaak op verschillende niveaus. Daarom helpen we scholen om hun planlast in kaart te brengen via de bestaande ‘planlastcalculator’. Daarna kunnen scholen een beroep doen op externe ondersteuning om komaf te maken met overbodig papierwerk.
- De Vlaamse overheid moet ter zake resoluut verantwoordelijkheid opnemen. We vragen dat ook koepels, netten en schoolbesturen zelf actief bijdragen aan de vermindering van de planlast en zelf voorstellen doen. We creëren een centraal aanspreekpunt waar het onderwijsveld met vragen over planlast en vragen over de wettelijke basis voor administratieve verplichtingen terecht kan.
- We stappen af van het idee dat regelgeving alle mogelijke situaties, problemen en mogelijke uitzonderingen moet vatten. Als in 1 school iets fout loopt, dan hoeven we in antwoord op dat lokale probleem niet altijd nieuwe regelgeving te maken voor alle instellingen. We stappen af van detailregelgeving en laten kwaliteit primeren op kwantiteit. We proberen nieuwe regelgeving die het volgende schooljaar ingaat zo snel mogelijk aan de scholen mee te delen.
- We stimuleren scholen om volop de vrijheden te gebruiken die ze hebben bij de organisatie van hun school. Desgevallend kunnen proeftuinen worden erkend. Dergelijke proeftuinen kunnen ‘van onderuit’ groeien en moeten niet noodzakelijk kaderen in een groot overheidsproject.
- We investeren in de **digitalisering van procedures** om planlast terug te dringen. We zorgen ook dat de Vlaamse overheid een overkoepelende digitale overheid wordt, zodat zo veel mogelijk processen echt worden geautomatiseerd.

11.5 Focus op kwaliteit en excellentie

- We bevestigen expliciet dat scholen **veel verder kunnen gaan dan de minimumdoelen**. We maken ook van het optimaal inzetten van het aantal beschikbare lesdagen een outputindicator. Voor secundaire scholen moeten naast de Vlaamse toetsen ook zaken zoals kansen op de arbeidsmarkt en doorstroom naar en in hoger onderwijs, maar ook een disproportionele vroegtijdige uitstroom uit de school en het respecteren van het leerrecht van leerlingen een beeld geven van die output.
- We ondersteunen scholen bij de implementatie van de Vlaamse toetsen binnen hun kwaliteitszorgbeleid. Het versterken van de eigen kwaliteit is daarbij de centrale doelstelling. Scholen die onder de lat doorgaan, volgen een verplicht verbetertraject. We evalueren de bestaande toetsen en op basis van die evaluatie beslissen we over een uitbreiding naar het 4de jaar van het secundair onderwijs en een uitbreiding naar andere leergebieden. Onderwijsverstrekkers hebben (overeenkomstig de decretale bepalingen ter zake) de mogelijkheid om eigen items toe te voegen bij de Vlaamse toetsen, zonder de vergelijkbaarheid te hypothekeren.
- We verwachten van alle scholen dat ze alle leerlingen **duidelijk en regelmatig evalueren met toetsen**. **Een toets is immers ook een leermoment**. Ook moet de school **helder en precies communiceren over die evaluatie**. Dus liever punten, klasgemiddelde, mediaan en een gesprek met ouders dan duimpjes, smileys en ellenlange uitgeschreven teksten.

- **Herexamens** en **vakantietaken** zijn in het secundair onderwijs nuttige instrumenten die leerlingen echt kunnen helpen.
- Leerlingen die nood hebben aan remediëring op maat, moeten daarvoor op hun school kunnen rekenen. Deze remediëring op school kan plaatsvinden binnen en buiten de reguliere lestijd.
- **Leerlingen die meer uitdagingen** nodig hebben, moeten die kunnen krijgen op school, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. Leerlingen die uitblinken in bepaalde vakken moeten de mogelijkheid krijgen om die theoretisch en praktisch uit te diepen. We ondersteunen scholen voor secundair onderwijs om daarvoor samenwerkingen op te zetten met instellingen voor hoger onderwijs en bedrijven.
- We versterken het **beleid rond (uitzonderlijke) hoogbegaafdheid en snel lerenden** dat vorm kreeg in de voorbije jaren. We ambiëren een versterkte samenwerking tussen het interuniversitair expertisecentrum rond Ondersteuningsbeleid Cognitief Sterk Functionerende Leerlingen en het kenniscentrum Leerpunt.
- Het Excellentiefonds en **olympiades** van zowel praktische als algemene vorming maken we ruimer bekend en zetten de versterkte ondersteuning verder. Deelnemers, zowel leerlingen als scholen, kunnen dan met de terugkoppeling aan de slag.
- **Betere handboeken en goed lesmateriaal** zijn essentieel. We voorzien een onafhankelijk keurmerk voor leermiddelen, gebaseerd op het werk van de kwaliteitsalliantie. We stimuleren de markt ook om een goedkoper en duurzamer aanbod te creëren.
- **Er komt een uitdoofbeleid inzake invulboeken.** Als dat niet kan door een overeenkomst tussen alle betrokken partijen, nemen we dat op in de regelgeving.
- **Digitalisering** is ook een belangrijke hefboom voor meer onderwijskwaliteit. In de voorbije jaren heeft ons onderwijs dankzij de **Digisprong** een historische stap vooruit gezet op digitaal vlak en we stellen dit veilig door een vervolg te breien aan deze belangrijke operatie. We herhalen dus de investering in de noodzakelijke **ICT-infrastructuur** voor leerlingen, leraren en schoolteams. Daarnaast ondersteunen we leraren in de **professionalisering** van effectieve digitale **didactiek**. We zorgen dat scholen een **beleid** opstellen rond digitalisering in hun school. We versterken de samenwerking met de EdTech-sector. We garanderen degelijke **gegevensbescherming** van leerlingen, maar zorgen er tegelijk voor dat gegevens vlot kunnen gedeeld worden met het betrokken onderwijs- en zorgpersoneel.
- De **Onderwijsinspectie** moet zich terug focussen op haar kernopdracht, namelijk het doorlichten van wat er in de scholen en op de klasvloer gebeurt. Ze gaat daarbij gedifferentieerd en onafhankelijk te werk op basis van een aantal prestatie- en outputindicatoren (resultaten op de Vlaamse toetsen, het verloop van leraren, doorstroom naar het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt, vroegtijdige uitstroom uit de school, het respecteren van het leerrecht van de leerlingen en andere data zoals vervat in Datawijzer) en het Referentiekader Onderwijskwaliteit. Tijdens de doorlichting focust ze op het bereiken van de minimumdoelen en het stellen van hoge verwachtingen, de leerlingenbegeleiding, de interne kwaliteitszorg en het hr-beleid van een school. Gezien de ontkleuring van de middelen is het

ook van belang om de nodige financiële controles en audits te kunnen uitvoeren. Daarom krijgt de verificatie de expliciete opdracht om de doelmatigheid van de inzet van middelen (inzet in primaire processen, secundaire processen, bovenschools) na te gaan. De Onderwijsinspectie krijgt genoeg personeel om met genoeg frequentie te kunnen doorlichten.

- Het **referentiekader voor onderwijskwaliteit** (het OK) wordt verduidelijkt zodat de kwaliteitsverwachtingen voor iedereen begrijpelijk zijn. Het OK moet voor alle belanghebbenden eenvoudig, helder en functioneel zijn: wat de inspectie vaststelt, moet ook duidelijk zijn voor alle belanghebbenden.
- We **willen** dat de overheid kan ingrijpen als het ergens fout loopt. De Vlaamse toetsen zijn per definitie ontwikkelingsgericht en kunnen ook als knipperlicht functioneren. Scholen die op basis van de Vlaamse toetsen bij leerlingen maximale leerwinst bereiken én in vergelijking met gelijkaardige scholen (op basis van leerlingenkenmerken) goede resultaten boeken, zullen minder doorgelicht worden. Scholen die slecht presteren, krijgen regelmatig de Onderwijsinspectie op bezoek. Na een negatieve doorlichting op basis van het OK kan een verplicht begeleidingstraject opgestart worden. In extremis wordt de erkenning van de school ingetrokken. Sancties staan daarbij in verhouding tot de inbreuk en worden vastgelegd in een regelgevend kader.

11.6 Zorg, inclusie en maatwerk

- Ook leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften hebben recht op kwaliteitsvol onderwijs. We zetten verder in op basiszorg en verhoogde zorg en versterken de samenwerking tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Het decreet leersteun wordt geëvalueerd. De (extra) middelen die worden ingezet voor leersteun dienen te gaan naar maximaal rechtstreeks contact met leerling en leraar in de klas.
- Naar aanleiding van het rapport van de onafhankelijke Commissie Inclusief Onderwijs organiseren we een staten-generaal. In een co-creatief traject formuleren de stakeholders concrete en gedragen realistische voorstellen over de evolutie naar een meer inclusief onderwijs. Daarbij gaat aandacht naar de rol van het gewoon onderwijs, het buitengewoon onderwijs en de leersteuncentra. Uitgangspunten zijn kwaliteitsvol onderwijs voor alle leerlingen, de haalbaarheid voor de leraar en het versterken van de schoolteams en de leraar in de klas.
- Het motto '**gewoon onderwijs als het kan, buitengewoon onderwijs als het nodig is**' blijft en we komen aangegane engagementen na.
- Er komt een **inschrijvingsdecreet buitengewoon onderwijs** met een passend systeem of platform, aangepast aan noden van leerlingen en scholen.
- We faciliteren de **samenwerking** tussen scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs. Scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs die als 1 school willen functioneren, krijgen die mogelijkheid. Zij nemen een rol op als pioniersscholen en brengen verder de mogelijkheden en drempels in de samenwerking tussen buitengewoon en gewoon onderwijs in kaart.

- Samen met het beleidsdomein MOW, ouders, scholen en kinderopvang wordt het **leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs** tegen het licht gehouden om een systeem uit te werken waarbij de kinderen minder lang op de bus zitten. We bouwen daarbij verder op de goede praktijken uit de pilootprojecten. **Het huidige absolute 'recht op leerlingenvervoer' hervormen we** voor nieuwe instromers en daarbij vertrekken we vanuit de mogelijkheden van leerlingen en ouders. Die oefening wordt gekoppeld aan initiatieven omtrent **voor- en naschoolse kinderopvang** in het buitengewoon onderwijs, die het op- en afhalen haalbaarder moeten maken.
- We investeren verder in een goed regionaal gespreid aanbod van (campus)scholen (buiten)gewoon onderwijs. We willen dat elke onderwijskoepel/net een inspanning doet voor plaatsen buitengewoon onderwijs die correspondeert met het marktaandeel in het gewoon onderwijs. We brengen dit in kaart en wijzen desnoods capaciteitsmiddelen toe a rato van de verantwoordelijkheid die wordt genomen.
- We evalueren de uitrol van het decreet over de onderwijsinternaten.
- Mentaal welbevinden van jongeren is een reële zorg waar heel wat onderwijsinstellingen mee kampen. Willen we leerlingen, leraren en het leren zelf opnieuw centraal plaatsen in ons onderwijs, dan is het van belang dat scholen zich omringen met onderwijsprofessionals die hen daarin ondersteunen.
- Veerkracht en weerbaarheid in de brede samenleving zijn essentieel in de huidige maatschappij. Ook vanuit het onderwijs zetten we in op het versterken van de weerbaarheid van jongeren en vormt mentaal welzijn een belangrijk aandachtspunt. Wanneer scholen signalen opvangen dat het mentale welzijn van een leerling onder druk staat, kunnen ze dit signaleren aan het CLB. Het CLB kan daarna als dat nodig is vanuit haar draaischijffunctie gericht doorverwijzen. We stimuleren een schoolcultuur waarin jongeren preventief aan mentale gezondheid leren werken. We ondersteunen scholen bij het ontwikkelen van een doortastend antipestbeleid. Daarnaast promoten we omstaanderstrainingen voor leraren en leerlingen.
- Vlaanderen voert een **smartphoneverbod in voor het basisonderwijs**. We voeren daarnaast een breder onderzoek naar de impact van sociale media op het mentaal welzijn, de concentratie en leerprestaties van jongeren op secundaire scholen en welke maatregelen we daaromtrent kunnen nemen. Secundaire scholen worden in tussentijd aangemoedigd om een strikt beleid over smartphonegebruik op school te ontwikkelen via het schoolcontract.
- We laten de CLB's meer samenwerken met als finaal doel te komen tot een overkoepelende territoriaal gebonden werking. Ter zake detecteren we obstakels en werken we ze weg. Daarnaast versterken we ook de samenwerking tussen de CLB's en het beleidsdomein Welzijn.
- De CLB's moeten onderwijs en hulpverlening met elkaar verbinden. CLB's dienen dan ook hun rol als draaischijf tussen onderwijs en welzijn ten volle op te nemen en kunnen rekenen op een sterk hulpverleningsaanbod.
- We versterken de samenwerking tussen de pedagogische begeleidingsdiensten, de leersteuncentra en de centra voor leerlingenbegeleiding, over grenzen van schoolbesturen, koepels en netten heen.

- De CLB's vragen we om nog meer dan vandaag aanwezig te zijn op scholen en in te zetten op blended-hulpverlening. In het kader van Leersteun blijven we hun werking monitoren.

11.7 Samen school maken

- We doen een duidelijk appel op de **verantwoordelijkheid van ouders**.
 - Het **schoolreglement** groeit uit tot een schoolcontract waarin ouders en school bindende afspraken maken over de manier waarop ze een bijdrage leveren in het ontwikkelings- en leerproces. Op die manier kunnen we ouders ook aanspreken op die engagementen.
 - De strijd tegen het luxeverzuij betekent óók dat we streng toezien op de toepassing van de huidige regeling inzake minimale onderwijstijd. Meer nog, we verstrengen de huidige regelgeving inzake minimale onderwijstijd.
 - We zetten in op een herwaardering van het tso, bso en kso. In het kader van kostenbeheersing investeren we extra werkingsmiddelen voor het tso, bso en kso. Er wordt gecontroleerd dat die bijkomende middelen ingezet worden voor het verlagen van de schoolfactuur. We leggen daarbij de focus op de duurste richtingen voor de leerlingen.
 - We willen in Vlaanderen gelijke onderwijskansen voor alle kinderen. Het welbevinden van onze jongsten op school is een belangrijke gedeelde doelstelling. Ouders zijn de eerste partners van scholen en schoolteams. Zij dragen de eerste en belangrijkste verantwoordelijkheid voor de opvoeding van kinderen. Betrokken ouders bouwen actief mee aan de ideale leeromgeving die nodig is voor goede onderwijsprestaties. Betrokken ouders zijn dus geen 'klant' van een school, maar timmeren samen met de school aan sterk onderwijs. We verwachten van ouders dat ze actief de schoolloopbaan van hun kinderen volgen. Waar nodig, bieden we ouders ook de ondersteuning aan om die taak op te nemen. Vanuit zijn opdracht is het CLB het eerste aanspreekpunt voor de school.
 - Wanneer er signalen zijn dat ouders moeite hebben om hun verantwoordelijkheid op te nemen, kunnen scholen via het CLB dat discreet melden aan het lokaal sociaal beleid. In dat geval kan het lokaal sociaal beleid ouders die hulpbehoevend zijn de nodige ondersteuning bieden. Het lokaal sociaal beleid kan daarbij brugfiguren inzetten.
 - Wanneer ouders hun verantwoordelijkheid niet willen opnemen, kan het lokaal sociaal beleid de schoolbonus en de schooltoeslag rechtstreeks laten toekomen bij de school of zelf omzetten in materiële hulp voor de kinderen. Alle kinderen verdienen immers alle onderwijskansen.
 - Ook Vlaanderen levert belangrijke inspanningen met betrekking tot het welbevinden van jongeren op school. Als basisscholen en het betrokken lokale sociale beleid in collectieve ondersteuning willen voorzien rond gezonde maaltijden op school, kunnen ze een beroep doen op Vlaamse cofinanciering.

- Momenteel duurt het 2 jaar voor wordt ingegrepen op de schooltoeslag wanneer een leerling te vaak onwettig afwezig is van school. We willen een betere opvolging en sneller ingrijpen. Daarom verlagen we de termijn waarna ingegrepen wordt van 2 schooljaren naar 1 schooljaar. Te veel onwettig afwezig in 1 schooljaar betekent het verlies van de schooltoeslag.
- We versterken de studiekeuzebegeleiding en bekijken onder meer hoe we de Talentcenters Vlaanderen breed kunnen uitrollen. De Talentcenters brengen de interesses en talenten van alle leerlingen in kaart en doen suggesties van mogelijke vervolgopleidingen.
- **Ouders** moeten hun kinderen kunnen inschrijven in de school van hun voorkeur. We voorzien de nodige middelen voor capaciteitsuitbreiding. Scholen secundair onderwijs krijgen de mogelijkheid om in overcapaciteit inschrijvingen te aanvaarden van leerlingen uit de buurt.
- We sensibiliseren scholen inzake de mogelijkheden die het inschrijvingsdecreet biedt inzake de buurtwerking en ondervertegenwoordigde groepen in de leerlingenpopulatie.
- De financiering van de ouderkoepelverenigingen wordt hervormd. Er komt – net zoals bij de leerlingen (cf. Scholierenkoepel) – **1 gefinancierd aanspreekpunt voor de Vlaamse overheid**.
- Inspraak en participatie van leerlingen en studenten dragen bij tot het welbevinden en beïnvloeden de leerresultaten positief. Daarom blijven we inzetten op leerlingenparticipatie op alle niveaus. De Scholierenkoepel en de Vlaamse Vereniging Studenten (VVS) zijn daarbij belangrijke partners.
- De **VLOR** wordt ingekanteld in de SERV zodat er een betere afstemming komt tussen onderwijsactoren en andere socio-economische spelers. Het onderwijs is immers nauw verweven met de rest van de samenleving en wat in het belang is van scholen, is ook in het belang van de rest van de samenleving. De taakstelling en samenstelling van de VLOR worden behouden bij de integratie in de SERV.

11.8 Schoolinfrastructuur

Wie investeert in onderwijskwaliteit, moet ook investeren in kwalitatieve onderwijsinfrastructuur. De voorbije legislaturen werden de budgetten opgetrokken en we moeten het investeringsritme aanhouden.

- We zetten de inspanningen inzake bijkomende onderwijsinfrastructuur onverminderd verder op basis van de resultaten van de nieuwe capaciteitsmonitor. We zetten in op scholen die **B-stroom** inrichten en het aanbod **buitengewoon onderwijs** versterken. We bouwen garanties in dat de middelen prioritair worden ingezet waar de noden het hoogst zijn. We geven een stevige stimulans aan scholen die netoverschrijdend samenwerken met extra capaciteitsmiddelen.
- We bekijken hoe gemeenschappelijke campussen waar gewoon en buitengewoon onderwijs samenwerken voorrang kunnen krijgen bij investeringen. Daarbij zullen gemeenschappelijke campussen waar gewoon en buitengewoon onderwijs samenwerken hoger scoren.
- We gaan na hoe we de onderwijsbestemming van de huidige schoolinfrastructuur maximaal kunnen blijven garanderen over de onderwijsnetten heen. Daarnaast onderzoeken we of schoolbesturen een

voorkooprecht kunnen krijgen.

- We zetten in scholenbouwdossiers in op **administratieve vereenvoudiging** door het gebruik van al beschikbare gegevens. We organiseren recurrent **DBFM**-programma's naar het model van Scholen van Vlaanderen. Op die manier ontzorgen we schoolbesturen en wordt voorzien in structureel onderhoud van de gebouwen. We monitoren beter de omzetting van toegekende middelen en realisaties.
- We blijven overleggen met verschillende belanghebbenden zoals het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, het GO! en de onderwijsnetten om tot een realistisch, gedragen en ambitieus kader te komen voor energieprestatie-eisen, rekening houdend met de ouderdom van het patrimonium. We investeren in kwalitatieve, hedendaagse en groene schoolinfrastructuur en zetten verder in op de realisatie van asbestveilige scholen. We nemen een krachtig initiatief voor bijkomende plaatsing van **zonnepanelen op schooldaken**, waarbij ontzorgen en voordelige financiering voorop staan. Via het luchtkwaliteitsfonds blijven we structureel en recurrent investeren in **luchtkwaliteit**.
- Schoolgebouwen en speelplaatsen moeten **ook buiten de schooluren maximaal toegankelijk** zijn voor naschoolse opvang, academies, sportclubs, jeugdorganisaties en verenigingen uit de buurt. Naschoolse opvang focust op een zinvolle invulling (huiswerk, sport, taal, ...). We stimuleren lokale besturen om een beleid op te zetten dat het delen van infrastructuur door scholen actief ondersteunt om zo te komen tot zogenaamde brede scholen, waarbij kinderen met elkaar in contact komen via taalrijke activiteiten en de kans krijgen hun talenten te ontdekken en te ontplooien. Ook enten we de verschillende overheidsinfrastructuursubsidies op elkaar zodat gecombineerde projecten van bijvoorbeeld zorg en onderwijs gemakkelijker te realiseren zijn.
- We gaan na op welke manier gebouwen die vandaag niet langer hun oorspronkelijke functie vervullen, op een vlotte manier een onderwijsbestemming kunnen krijgen. We denken bijvoorbeeld aan kantoorgebouwen, kerken...
- Scholen met beschermde schoolgebouwen geven we maximaal toegang tot (specifieke) oproepen rond onroerend erfgoed.

11.9 Basisonderwijs: een sterke start voor elk kind

- Sterke basisscholen staan garant voor een sterke start voor elk kind. Basisscholen moeten zo veel mogelijk ingebed zijn in de lokale leefgemeenschappen om de bereikbaarheid, de betrokkenheid en de sociale integratie in de leefomgeving van de leerlingen te waarborgen. We blijven die **lokale verankering** garanderen.
- We trekken de nodige middelen uit om de klasgrootte werkbaar te houden voor de leraar en genoeg capaciteit te voorzien. Zo zorgen we ervoor dat de talige interacties en de kwaliteit van het onderwijs versterkt worden. We brengen nieuwe expertise binnen via de master basisonderwijs en creëren extra ruimte voor directies basisonderwijs om **ook andere geschikte profielen aan te trekken** die de leraren kunnen ontzorgen.
- We verwachten dat kleuters die starten in het kleuteronderwijs zindelijk zijn zodat leraren in de kleuterschool zich op hun kerntaak kunnen focussen.

- De leraren beslissen in de **klassenraad** aan het einde van het kleuteronderwijs of het kind klaar is voor het 1ste leerjaar. Ouders kunnen dat oordeel niet naast zich neerleggen, maar ze hebben een beroepsmogelijkheid.
- In het basisonderwijs **focussen** we opnieuw op de kern: een kennisrijk curriculum, met veel aandacht voor kennis van het Nederlands en wiskunde, persoonsvormende en socialiserende vaardigheden. Bij de ontwikkeling van de minimumdoelen houden we ook rekening met de aanbevelingen van de parlementaire Commissie Grensoverschrijdend Gedrag.
- In het kleuteronderwijs worden om een kennisrijk curriculum te bereiken minimumdoelen geformuleerd voor woordenschat en luistervaardigheden en zullen er na te streven minimumdoelen gelden voor spreekvaardigheden en aanvankelijke lees- en schrijfvaardigheden. Bij de ontwikkeling van de **nieuwe minimumdoelen lager onderwijs** leggen we de **focus op Nederlands en wiskunde** in een **kennisrijk curriculum** met aandacht voor STEM. In het lager onderwijs leggen we vast dat **minimaal de helft van de onderwijstijd naar wiskunde en Nederlands** moet gaan.
- Nederlands is de taal die leren mogelijk maakt. We gaan dan ook voor ambitieuze minimumdoelen Nederlands. De minimumdoelen Nederlands zijn daarbij in het basisonderwijs niet alleen te bereiken op populatieniveau, maar op individueel niveau. We bieden kinderen gelijke leeransen.
- De Vlaamse toetsen aan het einde van het 4de leerjaar en de klastoetsen zijn een indicator van waar leerlingen op dat ogenblik staan. Leraren kunnen onder andere op basis daarvan hun leerlingen nog gericht ondersteunen in het behalen van de minimumdoelen. Leerlingen die aan het eind van het basisonderwijs de minimumdoelen Nederlands volgens de klassenraad niet afdoende bereikt hebben, worden – als ze toch nog overgaan naar het secundair onderwijs – in het secundair onderwijs verplicht om wekelijks 3 lessen extra Nederlands te volgen, bovenop de wekelijkse lessentabel.

11.10 Secundair onderwijs

- In het secundair onderwijs werden recent grote hervormingen doorgevoerd. We volgen de implementatie van die hervormingen op en sturen gericht bij waar nodig. In dat kader optimaliseren we de inzet van de differentiatie-uren in de eerste graad. We geven scholen meer vrijheid bij de invulling van het pakket aan differentiatie-uren. Ze kunnen ervoor kiezen om die in te vullen met algemene (Nederlands, wiskunde...) dan wel praktijk- of technische vakken. Op die manier kunnen scholen vanaf het 1ste jaar maximaal inspelen op de capaciteiten en interesses van leerlingen en op het aso-, tso-, kso- en bso-aanbod in de volgende jaren. We trekken volop de kaart van het **beroeps- en technisch secundair onderwijs**, dat we nog beter laten aansluiten op de reële arbeidsmarkt of de aansluitende vervolgopleidingen. Daartoe verhogen we de werkingsmiddelen voor het bso, tso en kso. Zo houden we de schoolkosten onder controle.
- We zorgen voor een evenwicht tussen kennis en praktijk waarbij vakbekwaamheid centraal staat. We bouwen de RTC's verder uit tot permanente laagdrempelige overlegplatformen tussen scholen en de nabije (zorg)bedrijven om hen intenser te laten samenwerken op vlak van programmatie, gebruik van technieken, materialen en machines, duaal aanbod, stageaanbod... Daarom gaan we na hoe we de

werking van de RTC's dichterbij de onderwijszones en lokale arbeidsmarkt kunnen brengen. Ook nemen we daarover duidelijke en afdwingbare KPI's op in de beheersovereenkomsten met de RTC's.

- We laten jongeren niet los en voorzien vanaf de leeftijd van 16 jaar in **verschillende kwalificerende leerwegen**, en dat in samenwerking met andere partners zoals de examencommissie, het volwassenenonderwijs, het bedrijfsleven en het hoger onderwijs. Leerlingen kunnen hun deeltijdse leerplicht vervullen via een combinatie van algemene en beroepsgerichte vorming op school en/of op de werkvloer. De school neemt daarin een coördinerende rol op.
- We garanderen het leerrecht voor alle jongeren, desgevallend via trajecten op maat. We evalueren het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen en bekijken de verdere uitrol van de systematiek. We voorzien tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH) voor leerlingen in een veilig verblijf. We voorzien in elke provincie een basis- en een secundaire school voor type 5.
- We versterken **duaal leren**. We maken het systeem flexibeler, waardoor scholen en bedrijven niet afhaken, en voorzien de mogelijkheid voor een intensief traject werkplekleren gecoördineerd door de school en geven zo meer leerlingen kansen op sterk praktijkonderwijs.
- Voor jongeren die nog competenties missen om te leren en te participeren op de werkvloer en die vastgelopen zijn in het secundair onderwijs, werken we via een brede aanloopfase/groefase aan een flexibel en breed onderwijs- en ondersteuningsaanbod op maat dat toeleidt naar een onderwijskwalificatie, een of meerdere beroepskwalificaties en/of deelkwalificaties. We evalueren de NAFT-trajecten.
- We herbekijken de overeenkomsten tussen school, leerling en bedrijf waar men leert, en we zorgen ervoor dat die het leerpotentieel vergroten.
- We laten **bedrijven participeren** in het beroeps- en technisch onderwijs. Zo brengen we leerlingen, scholen, bedrijfswereld en werk dichterbij elkaar. **Hybride professionele carrières** tussen onderwijs en bedrijfswereld stimuleren we. Om (vak)leraren zo efficiënt mogelijk in te zetten, stimuleren we scholen om samen te werken, ook over de netten heen.

11.11 Hoger onderwijs

We streven ook in het hoger onderwijs naar de best mogelijke onderwijskwaliteit.

- Om de studieduur van jongeren zo efficiënt mogelijk in te delen, blijven we inzetten op een **performante studie-oriëntering**, die al start in het secundair onderwijs. We dichten de kloof tussen secundair en hoger onderwijs. Daarbij bieden we elke jongere met een achterstand de kans om zich te remediëren of te heroriënteren in het hoger onderwijs. We evalueren de studievoortgangmaatregelen zoals decretaal bepaald.

- **Verplichte starttoetsen**, waarbij studenten die een onvoldoende halen een remediëringstraject moeten volgen, worden in de bacheloropleidingen stapsgewijs de standaard.
- Via een hervormd financieringsmodel met doeltreffende, evenwichtige, voorspelbare en rechtvaardige parameters verzekeren we de kwaliteit van ons hoger onderwijs (inclusief de graduaatsopleidingen) en versterken we de samenwerking tussen instellingen. Daarbij zorgen we dat elke instelling zijn eigen sterktes kan uitbouwen. We garanderen universiteiten en hogescholen hun financiering via een **decretaal kader**. In het kader van het nieuw financieringsmodel wordt de financiering van nieuwe studenten van buiten de EER beperkt tot 2% per hogeronderwijsinstelling.
- We voorzien in een **infrastructuurinvestering** om onderwijsgebouwen technologisch en duurzaam te maken. Multifunctionele inzet van de gebouwen wordt een van de vereisten om aanspraak te maken op die investeringsmiddelen. De middelen voor investeringen in infrastructuur worden ingekanteld in de werkmiddelen van de instellingen.
- We vragen de regeringscommissarissen toe te zien op een redelijke beperking van de uitgaven van de hogeronderwijsinstellingen in het kader van marketing, sponsoring en reclame.
- We zetten in op een rationeel en geactualiseerd studieaanbod, dat aansluit bij recente onderzoeksontwikkelingen en de vragen van de arbeidsmarkt. In samenwerking met de universiteiten, de hogescholen, het werkveld en het maatschappelijk veld **werken we een nieuw programmatiemodel uit**. Enerzijds wensen we dat de toekomstige aanvraagprocedures vlotter verlopen met minder planlast, anderzijds is een meer lange termijnplanning en visie op basis van onderzoek, maatschappelijke noden en noden van de arbeidsmarkt wenselijk. Via die weg kan er ook beslist worden over nieuwe opleidingen. Op die manier kunnen we in Vlaanderen blijven genieten van een **hedendaags en rationeel opleidingsaanbod**. De focus komt te liggen op **een betere territoriale spreiding** van het aanbod en **maximale instellingsoverstijgende samenwerking** en overleg tussen de hoger onderwijsinstellingen en het afnemend veld.
- In functie van een kwaliteitsvol hoger onderwijs vrijwaren we te allen tijde het **Nederlands als onderwijstaal** in het hoger onderwijs en voorzien we een sterk genoeg internationaal en anderstalig aanbod, internationale uitwisseling en internationale samenwerking in onderzoek, onderwijs en beleid.
- We schrappen de mogelijkheid om een uitzondering aan te vragen op de **equivalentievoorwaarde**. Het uitgangspunt moet altijd zijn dat elke opleiding hoger onderwijs in Vlaanderen minstens ook in het Nederlands te volgen moet zijn en dat op eenzelfde niveau als de Engelstalige opleiding.
- De regeringscommissarissen blijven nauwgezet toezien op het naleven van de decretale taalregeling.
- We bouwen de Vlaamse Planningscommissie uit tot een Vlaamse Commissie voor de planning van zorg- en welzijnsberoepen. We berekenen **de Vlaamse (tand)artsenquota** op basis van een dynamisch Vlaams planningsmodel met inbegrip van een actueel (medisch) kadaster beheerd door de Vlaamse Planningscommissie (VPC). De toegang tot de studie wordt geregeld via een numerus fixus en een ingangsexamen. De Vlaamse overheid legt na advies van de VPC en betrokken federale instanties de subquota vast. Het doel is om voldoende aanbod van huisartsen en tandartsen te verzekeren voor het

hele Vlaamse grondgebied. We houden rekening met de beschikbare stagecapaciteit en hebben aandacht voor de nood aan Nederlandstalige (tand-)artsen in Brussel en de Vlaamse Rand. Zolang de financiering op federaal niveau gebeurt, worden er interfederaal afspraken over gemaakt.

- We ontwikkelen een systeem om **microcredentials** in het hoger onderwijs toe te kennen om levenslang leren aan te moedigen.
- We onderzoeken of en hoe we studentenvoorzieningen op regionaal niveau en over associaties heen kunnen organiseren om de middelen maximaal te investeren in de studenten en doelgericht in te zetten. Daarnaast investeren we in studentenvoorzieningen om tegemoet te komen aan de noden.
- De afhandeling van studietoelageaanvragen en de timing van uitbetaling worden versneld. Om de uitbetaling van studietoelagen sneller te laten verlopen, wordt een beroep gedaan op het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid (VUTG).
- 20 jaar na de invoering van de Bologna-hervorming in Vlaanderen is het hoog tijd voor een evaluatie. Het doel is studenten verzekeren van een efficiënte en effectieve studieloopbaan.
- We versterken het diversiteitsbeleid in het hoger onderwijs. In de eerste plaats zetten we in op een sterk basis- en secundair onderwijs. Om meer zicht te krijgen op de cijfers, vragen we universiteiten en hogescholen om geaggregeerde data over het studiesucces van al hun studenten publiek beschikbaar te maken.
- We starten een overleg op met de federale overheid om te onderzoeken of en hoe de politiescholen kunnen worden overgeheveld, inclusief bijbehorende financiering.

11.12 Deeltijds kunstonderwijs

Ook in het deeltijds kunstonderwijs streven we naar **excellentie**.

- We passen **het decreet over deeltijds kunstonderwijs** (dco) aan naar aanleiding van de evaluatie van het decreet en we blijven voorzien in aanbod voor heel Vlaanderen.
- We stimuleren de **kruisbestuiving** tussen het leerplichtonderwijs en het dco in het kader van het BOA-decreet maar ook onder andere inzake het openstellen van de infrastructuur.
- In het deeltijds kunstonderwijs moet bijzondere aandacht uitgaan naar de **planlast** die academies momenteel ervaren.

11.13 Levenslang leren

- De centra voor volwassenenonderwijs zetten versterkt in op cursussen **Nederlands en diplomagerichte opleidingen** die cursisten toeleiden naar een diploma secundair onderwijs. In overleg met de sectoren

ontwikkelen ze opleidingen en modules die leiden tot beroepskwalificaties die afgestemd zijn op de noden van de arbeidsmarkt. **Inschrijvingsgelden kunnen verschillen** al naargelang ze toeleiden tot knelpuntberoepen.

- De samenwerking met de VDAB over de oriëntering van werkzoekenden naar het opleidingsaanbod van de CVO's wordt versterkt. Ook de Leerwinkels verwijzen door naar het opleidingsaanbod van de CVO's.
- Gelet op de kracht van dit onderwijs voor maatschappelijke integratie en inburgering, bekijken we hoe we de centra voor volwassenenonderwijs en basiseducatie kunnen blijven ondersteunen bij het voorzien van een aanbod gericht op NT2, tweedekansonderwijs en functionele geletterdheid.
- Kortgeschoolden maken te weinig gebruik van het aanbod van opleidingen in het volwassenenonderwijs. De CVO's kunnen meer drempelverlagend werken.
- De vrijstellingscategorieën voor het inschrijvingsgeld in het volwassenenonderwijs worden aangepast zodat ze **inkomensgerelateerd** worden en niet meer op basis van statuten worden toegekend. Ook bij nieuwkomers gaan we uit van het principe dat wie kan bijdragen, ook effectief inschrijvingsgeld betaalt.
- Hinderpalen die maken dat centra voor volwassenenonderwijs en basiseducatie niet vlot genoeg kunnen inspelen op wijzigende leervragen uit hun omgeving, werken we weg.

12 STRIJD TEGEN ARMOEDE

12.1 Visie

Een sociaal Vlaanderen: we willen iedereen meekrijgen.

Hoewel het risico op armoede of sociale uitsluiting in Vlaanderen de afgelopen jaren is gedaald (van 13,9% in 2019 naar 12,2% in 2023) mag dat ons niet tevredenstellen. Want achter elk cijfer schuilt een menselijk verhaal; en iedere Vlaming die in armoede of sociale uitsluiting leeft, is er 1 te veel.

We moeten ons blijven inzetten om armoede te voorkomen, vroegtijdig te herkennen en mensen die in armoede leven, te ondersteunen om eruit te geraken. Werk is het middel bij uitstek richting sociale mobiliteit. Daarom vermijden we in ons sociale beleid maximaal werkloosheidsvallen en zetten we in op activering. We verwachten dat wie kan bijdragen, dat effectief ook doet. We versterken ook de financiële slagkracht van werkenden met een focus op de laagste inkomens.

Maar we vergeten niemand. Ook voor wie niet kan werken of hulpbehoevend is, blijft onze steun onmisbaar. Het is essentieel dat mensen die in armoede leven de juiste, gerichte en effectieve hulp ontvangen. Iedereen verdient een menswaardig bestaan. We versterken onze aanpak om dak- en thuisloosheid tegen te gaan. In een welvarende maatschappij als Vlaanderen zou iedereen thuis moeten kunnen komen. We voeren een